

Eerste Kamer der Staten-Generaal

Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
De heer drs. P.E. Heerma
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Kazernestraat 52
2514 CV Den Haag
postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070 312 92 00
fax 070 312 93 90

e-mail postbus@eerstekamer.nl
internet www.eerstekamer.nl

datum 10 maart 2026

betreft De nieuwe Handreiking constitutionele toetsing en de nieuwe werkwijze van het ministerie bij die toets

ons kenmerk 180084

Geachte heer Heerma,

De leden van de commissie voor Binnenlandse Zaken hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief van uw ambtsvoorganger van 28 januari 2026 over de nieuwe Handreiking constitutionele toetsing en de nieuwe werkwijze van het ministerie bij die toets.¹ De leden van de fractie van **D66** hebben naar aanleiding van deze brief nog enkele vragen aan u.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van D66

Constitutionele toetsing is een belangrijke manier om binnen onze democratische rechtsstaat de kwaliteit en rechtmatigheid van wetsvoorstellen te beoordelen. Daarom hechten de leden van de fractie van D66 waarde aan een goede uitvoering daarvan en hebben zij nog enkele vragen.

Kunt u aangeven waarom er in het coalitieakkoord van kabinet-Jetten geen melding wordt gemaakt van de wens om een constitutioneel hof op te richten?² Deze leden zijn geen voorstander van een constitutioneel hof. Een systeem waarin alle rechters kunnen toetsen aan de Grondwet geniet de voorkeur, mede vanwege het risico op politisering en het feit dat gespreide toetsing beter binnen de al bestaande rechterlijke organisatie past. Verder hebben rechters nu ook al de mogelijkheid om te toetsen aan rechten vanuit het Europees en internationaal recht. Toch wensen de leden nadere uitleg van u op dit punt, omdat het een breuk betekent met de wens van kabinet-Schoof.

In het verlengde daarvan vragen deze leden u hoe de herziening van de Handreiking Constitutionele Toetsing zich verhoudt tot het streven in het coalitieakkoord om artikel 120 van de Grondwet te wijzigen, wat de rechter in staat zal stellen om aan de Grondwet te toetsen.³ Bent u van mening dat deze beide vormen van toetsing elkaar aanvullen? Hoe oordeelt u daarnaast over beide vormen van toetsing, gelet op de rol van ambtenaren van het ministerie van Binnenlandse Zaken en

---

¹ Kamerstukken I 2025/26, 34430, AJ.

² Bijlage bij Kamerstukken II 2025/26, 36848, 31.

³ Bijlage bij Kamerstukken II 2025/26, 36848, 31.

datum 10 maart 2026

ons kenmerk 180084

blad 2

Koninkrijksrelaties en rechters binnen het democratisch rechtsstatelijke stelsel van *checks-and-balances*?

Verder merken deze leden op dat het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties nu ook zelf kan besluiten om een constitutionele toets uit te voeren, maar dat er wel criteria zijn opgesteld voor de vraag wanneer het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties kan besluiten tot toetsing over te gaan. Concreet dienen er substantiële grondrechtelijke of andere constitutionele aspecten te spelen. Daarbij moeten de aard en ernst van de inbreuk op een constitutionele norm van zodanige aard zijn, dat toetsing gerechtvaardigd is. Deze leden vragen u hoe 'substantieel' in dit kader gelezen moet worden. Daarnaast vragen deze leden waarom er voor dit selectie criterium is gekozen. Ontneemt dit ambtenaren de mogelijkheid om ook minder evidente inbreuken, minder ernstige inbreuken, of inbreuken op normen waarbij constitutionele aspecten wat minder spelen, te toetsen? Zo ja, welke gevolgen voorziet u hierbij? Daarnaast wordt uit de handreiking niet helemaal duidelijk welk ministerie het voortouw en de eindverantwoordelijkheid heeft over het verrichten van de constitutionele toets bij wetsvoorstellen en lagere regelgeving. Kan de situatie zich voordoen dat een ministerie geen constitutionele toets noodzakelijk acht, maar het ministerie van Justitie en Veiligheid dan wel Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties wel? Hoe worden verschillen van inzicht in de praktijk opgelost?

De leden van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken zien uw reactie met belangstelling tegemoet en ontvangen deze graag binnen vier weken na dagtekening van deze brief.

Hoogachtend,

I.M. Lagas MDR

Voorzitter van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken